

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Raadsvergadering d.d.	18 januari 2016
Agendapunt	11
Voorstelnummer	2016/
Opiniërend besproken d.d.	n.v.t.
<i>Portefeuillehouder</i>	wethouder H.G. Engberink
Kenmerk	15.024210 * *
Datum B&W-besluit	15 december 2015
Onderwerp	Voorstel tot kennisnemen van Bestandsanalyse Participatiewet ten behoeve van de Vangnetregeling

INLEIDING

Wij ontvangen een BUIG-budget waaruit wij de uitkeringen in het kader van de Participatiewet betalen. BUIG staat hierbij voor Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten. Tot en met 2014 konden gemeenten bij een tekort op dit budget een Incidentele Aanvullende Uitkering (IAU) aanvragen bij het Ministerie. Vanaf 2015 is dit gewijzigd en kunnen gemeenten gebruikmaken van de Vangnetregeling. Nieuw binnen de Vangnetregeling is dat als er een tekort op het BUIG-budget wordt verwacht, wij al in het lopende jaar, in dit geval dus 2015, een analyse moeten maken van de mogelijke oorzaken en moeten aangeven welke maatregelen we gaan nemen om het tekort in de toekomst te reduceren. Wij moeten uw raad hierover in 2015 informeren en u kunt in 2016 hier dan uw opvattingen over geven.

BEOOGD RESULTAAT

Voldoen aan de criteria die gelden in het kader van de Vangnetregeling.

KADER

Participatiewet
Vangnetregeling

ARGUMENTEN

Bestandsanalyse

In de afgelopen jaren is het aantal huishoudens met een gemeentelijke uitkering fors toegenomen. Uit onderstaande tabel blijkt dat het aantal in bijna drie jaar is gestegen van 131 (per 1 januari 2013) naar 170 (per 1 november 2015).

Aantal huishoudens met een uitkering:

	1 januari			Instroom			Uitstroom			31 december		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015*	2013	2014	2015*	2013	2014	2015*
WWB	123	139	146	103	78	97	87	71	88	139	146	155
IOAW	8	8	12	5	6	6	5	2	7	8	12	12
IOAZ	0	1	2	1	2	1	0	1	6	1	2	2
BBZ	0	1	2	0	9	5	0	8	0	1	2	1
Totaal	131	149	162	109	95	109	92	82	101	149	162	170

* Stand per 1 november 2015

Verder valt op dat de uitstroom in 2015 erg hoog is, want tot 1 november 2015 zijn er al 101 uitkeringen beëindigd. Aangezien er tot 1 november 2015 echter ook 109 uitkeringen zijn toegekend heeft er toch een verhoging van acht huishoudens met een uitkering plaatsgevonden. De meest voorkomende redenen van instroom zijn einde arbeid in dienstbetrekking, einde werkloosheidsuitkering of verhuizing naar onze gemeente. Hierbij wordt ook verwezen naar het realiseren van de taakstelling die we vanuit de provincie

opgelegd krijgen om een aantal statushouders te huisvesten in onze gemeente. Voor heel 2015 bedroeg de taakstelling 32 personen. Aangezien de statushouders veelal alleenstaande mannen betreft, worden er bijna evenveel nieuwe uitkeringen verstrekt. Voor de eerste helft van 2016 ligt onze taakstelling al op 21, waarbij de verwachting is dat de taakstelling voor de tweede helft van 2016 op minimaal hetzelfde aantal zal liggen. Ook in 2016 leidt dit dus tot een behoorlijke instroom aan nieuwe uitkeringen. De meest voorkomende redenen van uitstroom zijn aanvaarden van arbeid in dienstbetrekking en verhuizing naar een andere gemeente.

Voor wat betreft de duur van de uitkering die de huishoudens ontvangen kan worden gesteld dat het aantal huishoudens dat al langer dan vijf jaar een uitkering ontvangt ten opzichte van 2014 procentueel gelijk is gebleven op gemiddeld 12% van alle huishoudens met een uitkering. De grootste verschuiving valt te zien in de categorie twee tot vijf jaar. In 2014 viel 9% van de huishoudens met een uitkering in deze categorie en in 2015 is dat gestegen naar 19%. Er komen met andere woorden procentueel meer huishoudens bij die al langer afhankelijk zijn van een uitkering. Aangezien de meesten (want een deel werkt parttime) van deze personen ook al gedurende langere tijd werkloos zijn, wordt het steeds lastiger om hen naar betaalde arbeid toe te leiden zodat zij in ieder geval deels zelf in hun eigen inkomen voorzien.

Financiën

Om in het kader van de Vangnetregeling een goed beeld te krijgen is het ook van belang om aan de hand van de hiervoor aangegeven aantallen de ontwikkelingen in de uitkeringslasten te analyseren. Tot en met 2014 kon je als gemeente bij een tekort op het BUIG-budget van meer dan 10% een IAU-uitkering aanvragen. Hierbij was het met name van belang of er sprake was van een uitzonderlijke (negatieve) situatie op de subregionale arbeidsmarkt. In 2012, 2013 en 2014 was er sprake van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt in onze gemeente. In 2012 hadden we echter nog geen tekort op het BUIG-budget, dus toen hebben we nog geen gebruikgemaakt van de IAU-uitkering. Aangezien we in 2013 en 2014 wel een tekort hadden van meer dan 10% van het BUIG-budget, hebben we voor deze jaren wel een IAU-uitkering aangevraagd en deze hebben we ook beide toegekend gekregen. In 2013 ging het om een bedrag van € 364.843 en in 2014 bedroeg het € 77.367. Het tekort in deze jaren werd dus beperkt tot 10% van het BUIG-budget wat we in die jaren kregen. Voor 2013 moest er € 158.209 uit de algemene middelen worden toegevoegd aan het BUIG-budget en voor 2014 bedroeg dit € 190.658.

Bij de Vangnetregeling geldt dat de eerste 5% overschrijding van het BUIG-budget helemaal voor eigen rekening komt van de gemeente. Het deel van de overschrijding tussen de 5% en 10% van het totale budget wordt voor de helft gecompenseerd door het Ministerie als de aanvraag wordt toegekend. Alle kosten die gepaard gaan met een overschrijding van meer dan 10% van het BUIG-budget worden volledig vergoed als de aanvraag wordt toegekend. Het definitieve BUIG-budget bedraagt voor 2015 € 2.205.411 wat inhoudt dat de overschrijding van het budget groter moet zijn dan € 110.271 om in ieder geval deels in aanmerking te komen voor de Vangnetregeling. Dit betekent met andere woorden dus ook dat de eerste overschrijding tot een bedrag van € 110.271 volledig ten laste van de gemeente komt. Hierbij wordt opgemerkt dat met dit eigen risico deel voor de gemeente al rekening is gehouden in de meerjarenbegroting.

Uit een analyse van de uitgaven en ontvangsten die binnen het BUIG-budget vallen, gerekend tot en met oktober 2015, kan worden geconcludeerd dat er zeer waarschijnlijk sprake zal zijn van een overschrijding van het BUIG-budget maar het is wel de vraag of de overschrijding meer dan 5% zal bedragen. Aangezien de definitieve cijfers pas bij de jaarrekening worden vastgesteld, wordt de voorgeschreven procedure vanuit de Vangnetregeling gevolgd zodat we indien nodig aanspraak kunnen maken op de regeling.

Aan de hand van voorgaande cijfers kan overigens wel worden geconcludeerd dat het tekort op het BUIG-budget de laatste jaren wat aan het afnemen is aangezien het tekort in 2013 33% bedroeg, in 2014 14% en zoals hiervoor aangegeven zal het tekort in 2015 rond de 5% liggen. De belangrijkste reden voor deze ontwikkelingen is met name de positieve bijstelling van het BUIG-budget in de afgelopen jaren. Dit wil overigens niet zeggen dat er geen actie moet worden ondernomen, want over 2015 moet er in ieder geval een bedrag van ongeveer € 100.000 uit de eigen middelen bij het BUIG-budget worden gelegd. Daarnaast neemt in 2016 de instroom aan nieuwe uitkeringen toe en het indicatieve BUIG-budget voor 2016 ligt met € 2.106.963 bijna € 100.000 lager dan het definitieve BUIG-budget voor 2015.

Maatregelen

Om het tekort op het BUIG-budget in de toekomst te reduceren hebben wij in september 2015 al de bestuursopdracht Uitvoering Werk en Inkomen vastgesteld. De volledige rapportage over de bestuursopdracht is bijgevoegd bij dit voorstel. De centrale onderzoeksvraag van de bestuursopdracht is als volgt geformuleerd:

Analyseer de huidige uitvoering op het beleidsterrein Werk en Inkomen en beschrijf op welke onderdelen er nog verbeteringen kunnen worden doorgevoerd om de doelstellingen van het Beleidskader Participatiewet in de komende jaren nog beter te kunnen realiseren. Geef hierbij geprioriteerd aan welke opties er zijn om deze verbeteringen door te voeren en aan welke randvoorwaarden dan moet worden voldaan.

Het uitvoeren van deze bestuursopdracht moet leiden tot een rapportage waarin de verbetervoorstellen en de bijbehorende randvoorwaarden staan beschreven, zodat duidelijk is op welke wijze en met welke middelen de transitie van de bestaande naar de gewenste situatie tot stand kan worden gebracht met als uiteindelijk resultaat dat we onze doelstelling om zoveel mogelijk mensen aan betaald werk te helpen nog beter kunnen realiseren. Dit zal een positief effect hebben op de uitkeringslasten, zodat het tekort op het BUIG-budget in de toekomst verder kan worden gereduceerd. Hierbij wordt wel opgemerkt dat we geen invloed hebben op de hoogte van het BUIG-budget wat we jaarlijks vanuit het Ministerie krijgen toegekend.

Bij de aanleiding voor deze bestuursopdracht is aangegeven dat de gemeente Deventer ons nadrukkelijk heeft verzocht om deel te gaan nemen aan Deventer Werk talent (een samenwerkingsverband tussen de gemeente Deventer en Sallcon waarbij de re-integratieactiviteiten van beide zijn gebundeld). In de rapportage moet dan ook in ieder geval antwoord worden gegeven op de vraag wat de mogelijke meerwaarde voor ons is om deel te gaan nemen aan Deventer Werk talent, welke samenwerkingsvorm daarbij de voorkeur heeft en wat de noodzakelijke randvoorwaarden zijn.

Uitgangspunt bij het uitvoeren van de bestuursopdracht is dat we zoveel als mogelijk gebruikmaken van de kracht van een relatief kleine gemeente en het goede van onze huidige dienstverlening behouden.

Motie

Bij het uitwerken van de bestuursopdracht wordt ook de aangenomen motie Werken aan Werk meegenomen die door de fracties van het CDA, de PvdA en D66 is ingediend.

DRAAGVLAK

Een belangrijk onderdeel bij de uitvoering van de bestuursopdracht is het raadplegen van onze samenwerkingspartners. Zo zullen er in ieder geval gesprekken plaatsvinden met vertegenwoordigers van de Cliëntenraad WWB, Deventer Werk talent, Sallcon en de gemeente Deventer. Tevens zal een aantal medewerkers uit onze eigen organisatie worden bevestigd. Deze gesprekken vormen belangrijke input voor de te formuleren verbetervoorstellen en zorgen ervoor dat er draagvlak ontstaat voor de voorstellen. Tot slot wordt nog gemeld dat de ondernemingsraad ook geïnformeerd wordt over deze bestuursopdracht.

In het voorjaar wordt u door ons geïnformeerd over de uitkomsten van de bestuursopdracht en de geformuleerde verbetervoorstellen inclusief de bijbehorende (financiële) randvoorwaarden.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Zie argumenten.

AANPAK/UITVOERING

Als blijkt dat wij inderdaad een tekort hebben op het BUIG-budget van meer dan 5% en een verzoek in het kader van de Vangnetregeling gaan indienen dan moet bij dit verzoek een document worden gevoegd dat uw raad tijdig is geïnformeerd door ons en tevens wat uw opvattingen zijn op onze analyse en te nemen maatregelen. Hierbij merken wij nog op dat de toetsingscommissie van het Ministerie de analyse en de te nemen maatregelen niet inhoudelijk toetst. Het gaat hen erom dat de juiste procedur stappen zijn gezet en dan met name dat uw raad vroegtijdig op de hoogte is gesteld van te verwachten tekorten en welke verbetermaatregelen er worden genomen.

